

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा-अक्टूबर, २०१९

कक्षा - शास्त्रितृतीयवर्षम् (SEM-5)	प्रश्नपत्रम् — ४	गुणाः - ७०
विषयः-कर्मकाण्डम् (पौरोहित्यम्)	(O.E.- 3.5.5.)	
दिनाङ्कः - १२/१०/२०१९	सन्दर्भग्रन्थः ब्रह्मनित्यकर्मसमुच्चयः	समयः - ३.०० तः ६.००

प्रथमान्वितिः

प्रश्नः १ कयोश्चिद् द्वयोः व्याख्या कार्याः । (१०)

- (१) यं देवतावर्द्धयत्वंनाकस्य पृष्ठेयजमानोऽस्तु “सप्त ऋषीणां सुकृतांयत्र लोकस्तत्रेयंयजमानं च धेहि ”
- (२) वायव्यश्रितंवारणं चमसंदक्षिणहस्तेनादाय । वामपाणौ प्रागग्रंनिधाय । दक्षिणहस्तोद्धृतपात्रोदकेनआत्माभिमुखं सम्पूर्य । पश्चिमासने निधाय । दक्षिणानाभिकयाजल मालभ्यब्रह्मणो मुखमवलोकयन् अग्नेरुत्तरतः प्राक्कल्पिते प्रणीतासने निदध्यात् ॥
- (३) अग्नेः सकाशादाज्यं गृहीत्वाचरोः पूर्वेणोत्तरतोकनीत्वा अग्नेरुत्तरतः प्रोक्षण्याः पश्चिमे निधाय चरुमुत्थाप्येपूर्वेणाग्नेरुत्तरतः आनीय आज्यस्य पश्चिमतो नीत्वा आज्यस्योत्तरतः निधाय आज्यमग्नेः पश्चादानीय स्थापयेत् ।

प्रश्नः २ कस्याप्येकस्य व्याख्यात्मकं सारांशं लिखतु । (१०)

- (१) पात्रासादनम् कुशकण्डिकान्तर्गतम् ।
- (२) कुशकण्डिका महत्त्वम् ।

द्वितीयान्वितिः

प्रश्नः ३ कयोश्चिद् द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्या कार्या । (१०)

- (१) ॐ भूरसिभूमिरस्यदितिरसि विश्वस्य भुवनस्यधर्त्री । पृथिवीयच्छपृथिवीन्दृह पृथिवीम्माहि३सीः
- (२) ॐ अग्निन्दूतम्पुरोदधे हव्यवाह मुपब्रुवे । देवाँऽआसादयादिह ॥
- (३) ॐ एषोहदेवःप्रदिशोनुसर्वाः पूर्वाहजातः स गर्भेऽअन्तः सऽएवजात सजनिष्टमाणः प्रत्यङ्जनास्तिष्ठति सर्वतो मुखः ॥

प्रश्नः ४ कस्याप्येकस्य विस्तृतं व्याख्या कार्या । (१०)

- (१) भूमिप्रार्थना, भूमिकूर्मान्तपूजनम् ।
- (२) अग्निस्थापनप्रयोगः ।

तृतीयान्वितिः

प्रश्नः ५ कयोश्चिद् द्वयोः मन्त्रयोः ससन्दर्भं व्याख्या कार्या । (१०)

- (१) ॐ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् ।
उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥
- (२) ॐ समक्ख्ये देव्याधियासन्दक्षिणयोरुचक्षसा ।
मामऽआयुप्रमोषीमोऽअहन्तवव्वीरं विदेयतव देविसन्दशि ॥
- (३) ॐ समुद्रादूर्म्मिर्मधुमाँऽउदारदुपाश्रयना समभृत्त्व मानद् ।
घृतस्यनाम गृह्यं षदस्ति जिह्वादेवानाममृतस्य नाभिः ॥

प्रश्नः ६ कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य व्याख्या कार्या । (१०)

- (१) नवग्रहाधिदेवप्रत्याधिदेवलोकपालादीनां नामानि विलिख्य गुग्गललक्ष्मीसरसवहोम
व्याख्याताम् ।
- (२) व्याहृतिहोम उत्तरपूजनं स्विष्टकृद्होम नवाहुतिहोम बलिदान पूर्णाहुतिहोमपर्यन्तं
व्याख्यायताम् ।

चतुर्थान्वितिः

प्रश्नः ७ दशप्रश्नानां लघूत्तराणि लिखत ? (१०)

- (१) अग्नेः कस्यां दिशि ब्रह्मासनास्तरणम् ?
- (२) कतिदर्भैः अग्नेः परिस्तरणम् करणीयम् ।
- (३) उपयमनकुशाः कति ?
- (४) पर्यग्निकरणम् स्पष्टयतु ?
- (५) ताभिः तासां प्रोक्षणम् ? स्पष्टयतु ?
- (६) काभ्यां ऋग्यां मन्त्राभ्यां पठित्वा भूमौ प्रादेशं कुर्यात् ?
- (७) केन मन्त्रेण कूर्माह्वानं भवति ?
- (८) परिसमूह्य तान्कुशान् कस्यां दिशि परित्यजेत् ?
- (९) संस्काराः कति (अग्नस्थापने) के च ते ?
- (१०) अग्ने गोत्रनाम किम् ? परिचयं च ददातु ?
- (११) वराहुतिः केन मन्त्रेण दातव्या ?
- (१२) ग्रहाणां समिधः कति नामानि लिखतु ?
- (१३) व्याहृतिहोमे कति आहुतयः केन द्रव्येण च ?
- (१४) प्रायश्चित्ते काः देवताः सन्ति ?
- (१५) उत्तराङ्गानि कति कानि च ?

--००--